

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

Ректор

Г. ПОНОМАРЬОВА

2019 року

ПОЛОЖЕННЯ
про формування спеціалізацій спеціальностей
Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні Вченої ради

(протокол № 1 від 30.08.2019 р.)

Харків, 2019

Терміни та їх визначення

1) **автономія закладу вищої освіти** – самостійність, незалежність і відповідальність закладу вищої освіти у прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, наукових досліджень, внутрішнього управління, економічної та іншої діяльності, самостійного добору і розстановки кадрів у межах Закону «Про вищу освіту»;

2) **акредитація** освітньої програми – оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет:

– відповідності стандарту вищої освіти;

– спроможності виконати вимоги стандарту і досягти заявлених у програмі результатів навчання;

3) **компетентність** – динамічна комбінація знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадських якостей, морально-етичних цінностей, що визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти;

4) **кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі - кредит ЄКТС)** – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин;

5) **ліцензування** - процедура визнання спроможності юридичної особи провадити освітню діяльність за повною спеціальністю на певному рівні вищої освіти відповідно до стандартів освітньої діяльності ЄКТС;

б) **освітня (освітньо-професійна) програма** – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік компонентів освітніх програм і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми,

а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти;

7) рівні вищої освіти:

- перший (бакалаврський) рівень вищої освіти відповідає сьомому рівню Національної рамки кваліфікації і передбачає здобуття особою теоретичних знань та практичних умінь і навичок, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю;

- другий (магістерський) рівень вищої освіти відповідає восьмому рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією), загальних засад методології наукової та/або професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності;

8) спеціальність - складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка;

9) спеціалізація - складова спеціальності, що визначається закладом вищої освіти;

10) стандарт вищої освіти - це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності.

1. Загальні положення

1. Порядок запровадження спеціалізацій у Комунальному закладі «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (далі - Порядок) розроблений відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556 - VII; Класифікатора професій ДК 003:2010 – Чинний від 01.11.2010 – URL: <http://dovidnyk.in.ua/directories/profesesii/>; Національної рамки кваліфікацій – URL: <http://zakon3.rada.dov.ua/laws/show/1341> – 2011-п; Постанови Кабінету Міністрів України від 26.04.2015 № 266 «Перелік галузей

знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти»; наказу МОН України від 06.11.2015 № 1151 «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти»; Ліцензійних умов впровадження освітньої діяльності закладів освіти, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187 – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-п/page>; Положення про організацію освітнього процесу Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради та інших внутрішніх документів академії.

2. Спеціалізація – складова спеціальності, що передбачає профільну спеціалізовану освітню (освітньо-професійну) програму підготовки здобувачів вищої освіти і затверджується Вченою радою Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

Спеціалізація є складовою професійної підготовки зі спеціальності, за якою здійснюється підготовка здобувача вищої освіти та передбачає отримання більш поглиблених знань, умінь і навичок, а також набуття додаткових компетентностей у відповідній області професійної діяльності.

Академія відповідно до статті 32 п.2 Закону України «Про вищу освіту» у межах повноважень із автономії та самоврядування має право самостійно запроваджувати спеціалізації, визначати їх зміст і програми навчальних дисциплін.

Заклад вищої освіти у межах ліцензованої спеціальності може запроваджувати спеціалізації, перелік яких визначає заклад вищої освіти.

3. Підготовка здобувачів вищої освіти за спеціалізацією відповідної спеціальності здійснюється за освітньою (освітньо-професійною) програмою.

4. Спеціалізація відображає направленість освітньої програми спеціальності на конкретний вид, об'єкт та/або завдання професійної діяльності.

5. Спеціалізація спеціальності вказується в додатку до диплома про вищу освіту відповідного освітнього ступеня і дає змогу роботодавцю мати

уявлення про те, у якій конкретній області професійної діяльності випускник Академії має поглиблені знання.

6. Перелік спеціалізацій зі спеціальностей у Комунальному закладі «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради на кожний навчальний рік уточнюється та затверджується наказом ректора Академії.

7. Спеціалізація розробляє заклад вищої освіти в межах ліцензованої спеціальності.

2. Передумови відкриття спеціалізації

Передумовами відкриття спеціалізації у Комунальному закладі «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (далі – Академія) є:

- потреби ринку праці у фахівцях відповідного профілю, підтвержені листами-зверненнями від підприємств, організацій, установ – потенційних стейкхолдерів;

- відповідність освітньої програми спеціалізації стандарту вищої освіти спеціальності;

- наявність необхідної матеріально-технічної бази, кадрового, навчально-методичного та інформаційного забезпечення для підготовки фахівців відповідної спеціалізації (додаток Б);

- обґрунтування необхідності відкриття спеціалізації (додаток В);

- перелік компонентів освітніх програм спеціалізації (додаток Г).

Формування змісту освіти за спеціалізацією забезпечується ресурсом навчального часу, який визначається стандартом вищої освіти відповідного освітнього ступеня, за рахунок часу вільного вибору здобувача в циклі професійної підготовки за спеціалізацією.

Обсяги кредитів, що надаються на компоненти освітньої програми та форми атестації здобувачів вищої освіти для різних спеціалізацій однієї спеціальності, мають збігатися залежно від форми навчання (денна, заочна).

Компоненти освітньої програми зі спеціалізації повинні забезпечувати більш поглиблене вивчення особливостей відповідного виду або об'єкта професійної діяльності, отримання додаткових знань, умінь, навичок і компетентностей.

Для забезпечення освітнього процесу з дисциплін спеціалізації необхідно:

- до проведення лекцій залучати науково-педагогічних працівників відповідної спеціальності, які мають науковий ступінь та/або вчене звання і є визнаними професіоналами з досвідом роботи за фахом.

Для підготовки матеріалів, необхідних для відкриття спеціалізації, на випусковій кафедрі створюють проектну групу зі спеціалізації у складі не менше трьох осіб з числа провідних науково-педагогічних працівників. Склад проектної групи обговорюють на засіданні кафедри, затверджують його протоколом і вводять в дію наказом ректора.

На проектну групу покладаються такі завдання:

- опис перспектив розвитку регіону щодо потреби у фахівцях з нової спеціалізації;
- проведення аналізу відповідності змісту підготовки переліку професійних завдань і обов'язків в межах нової спеціалізації, узгоджених з роботодавцем;
- опис особливостей професійної роботи за спеціалізацією;
- проведення аналізу кількісної характеристики контингенту студентів для прийняття рішень про закриття або продовження навчання за існуючими та відкриття нових спеціалізацій (Додаток А);
- підготовка довідки про потенціал та результативність діяльності кафедри, що відкриває нову спеціалізацію (Додаток Б);
- обґрунтування необхідності відкриття спеціалізації (Додаток В).

Розгляд питання щодо відкриття спеціалізації та змісту її освітньої програми здійснюють на засіданнях: кафедри чи кафедр, які ініціювали її відкриття; вченої радою відповідного факультету; Вченою радою академії.

Відкриття спеціалізації здійснює ректор своїм наказом на підставі відповідної ухвали Вченої ради академії (Додатоки Д, Е, Ж).

Для включення спеціалізацій до правил прийому Академії процедура її запровадження має бути завершена до 1 листопада року, в якому ці правила затверджуються.

3. Відповідальність

Відповідальність за дотримання вимог з процедури відкриття та запровадження спеціалізації покладається на завідувачів випускових кафедр.

4. Прикінцеві положення

У це положення можуть вноситися правки, які пов'язані зі змінами чинного законодавства та нормативних актів, що регламентують підготовку здобувачів вищої освіти.

Зміни розглядаються та затверджуються рішенням Вченої ради академії і набувають чинності за наказом ректора.

Аналіз
кількісної характеристики контингенту здобувачів для прийняття рішень
про закриття та продовження навчання за існуючими і відкриття нових
спеціалізацій

№ з/п	Код і найменування спеціалізації	Кількість здобувачів за попередніми роками					
		бюджет			контракт		
		20__	20__	20__	20__	20__	20__
	Припинення навчання						
	Продовження навчання						

Примітка: Кількість здобувачів за попередніми роками (останні три роки) необхідно вказати станом на 01 жовтня поточного року

Пропонується розпочати навчання:

№ з/п	Код і найменування спеціалізації	Чисельність здобувачів, яка планується	
		бюджет	контракт

Аналіз кількісної характеристики контингенту здобувачів обговорено на засіданні кафедри _____
 (повна назва кафедри)

« __ » _____ 20 __ р. протокол № _____

Завідувач кафедри

(підпис)

(ПІБ)

Примітка: Аналіз проводиться окремо для кожного рівня вищої освіти.

Довідка про потенціал і результативність діяльності кафедри

I. Характеристика освітньої діяльності кафедри

№ з/п	Показник	Відомості
1.	Склад випускової кафедри	
1.1	Завідувач кафедри	
	- прізвище, ім'я, по батькові	
	- вчене звання	
	- науковий ступінь	
1.2	Чисельність науково-педагогічних працівників кафедри, (всього осіб)	
	у тому числі:	
	а) що працюють за основним місцем роботи, (всього осіб)	
	з них:	
	- докторів наук та/або професорів, (всього/%)	/
	- кандидатів наук та/або доцентів, (всього/%)	/
	б) працюють за сумісництвом (зовнішні сумісники), (всього осіб)	
	з них:	
	- докторів наук та/або професорів, (всього/%)	/
	- кандидатів наук та/або доцентів, (всього/%)	/
1.3	Середній вік науково-педагогічних працівників кафедри	
2.	Проведення освітньої діяльності	
2.1	Проведення лекцій із компоненту освітньої програми науково-педагогічними працівниками відповідної спеціальності за основним місцем роботи (кількість годин навчального плану), (всього годин)	
	з них:	
	а) тими, які мають науковий ступінь та/або вчене звання, (годин/осіб)	/
	б) тими, які мають науковий ступінь доктора наук і вчене звання, (годин/осіб)	/
	в) відповідність спеціальності визначають:	
	- згідно з документом:	
	• про вищу освіту, (осіб)	
	• про науковий ступінь, (осіб)	
	• про вчене звання, (осіб)	
	• наукова спеціальність, (осіб)	
	- за досвідом роботи за відповідним фахом не менше 5-ти років, (осіб)	
	- з урахуванням відповідного науково-педагогічного стажування тривалістю не менше шести місяців та наявністю трьох одноосібних публікацій із цього компоненту освітньої програми у рецензованих закордонних або фахових наукових виданнях України, або виданого підручника чи навчального посібника з цього компоненту освітньої програми згідно з вимогами МОН, (осіб)	

	Проведення лекцій із компоненту освітньої програми, що забезпечують формування професійних компетенцій, науково-педагогічними працівниками, які є визнаними професіоналами з досвідом роботи за фахом*	
	а) дослідницької, управлінської, інноваційної або творчої роботи за фахом	
	- другий (магістерський) рівень, (годин/осіб)	/
	б) практичної роботи за фахом	
	- перший (бакалаврський) рівень, (годин/осіб)	/
3	Забезпечення освітньої діяльності:	
	- матеріально-технічне, (%)	
	- навчально-методичне, (%)	
	- інформаційне, (%)	

*Визнаним професіоналом вважається науково-педагогічний працівник кафедри, який відповідає вимогам пункту 4 Приміток додатку 12 Ліцензійних умов проведення освітньої діяльності заходів освіти, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187.

Інформація щодо наявності умов для відкриття спеціалізації

4.1. Наукові публікації викладачів кафедри за напрямом спеціалізації (індексовані в науково-метричних базах):

✓

✓

4.2. Виконані наукові проекти і НДР за напрямом спеціалізації (назва, замовник, джерело фінансування):

✓

✓

4.3. Наявність договорів з провідними установами України та інноваційно-технологічних кластерів Харківського регіону про співпрацю за напрямом спеціалізації:

✓

✓

Керівник проєктної групи зі спеціалізації _____

(підпис)

(ПІБ)

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

_____
(ПІБ)

ОБГРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ВІДКРИТТЯ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

_____ (код і назва спеціалізації)

Рівень вищої освіти _____

Спеціальність _____ (код і назва спеціальності)

Випускова кафедра _____

Керівник проєктної групи зі спеціалізації _____

_____ (ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання)

1. Анотація освітньої програми спеціалізації

_____ (потреба у підготовці майбутніх фахівців зі спеціалізації, значимість нової освітньої програми у порівнянні

_____ з існуючими, профіль підготовки, види майбутньої діяльності випускників, відповідність вимогам роботодавців,

_____ зв'язок з потребами інноваційно-технологічного кластера, можливі місця проведення практик)

2. Перелік компетентностей, що забезпечуються спеціалізацією:

- компетентність 1;
- компетентність 2;
- ....
- компетентність n....

Керівник проєктної групи зі спеціалізації _____ (підпис) _____ (ПІБ)

Завідувач кафедри _____ (підпис) _____ (ПІБ)

Перелік компонентів освітніх програм спеціалізації

№ з/п	Назва компоненту освітньої програми	Обсяг у кредитах	Компетентність, що забезпечується компонентом освітньої програми	Результати навчання
1			1. 2. ... n	1. 2. ... n
2				
n				

Якісний склад науково-педагогічних працівників, які забезпечують освітній процес зі спеціалізації

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Спеціальність за базовою освітою	Науковий ступінь, наукова спеціальність, вчене звання, кафедра, тема дисертації	Дисципліни спеціалізації, що плануються	Показники рівня наукової та професійної активності і науково-педагогічних працівників (п.30 Ліцензійних умов, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187)
Особи, які працюють за основним місцем роботи (у тому числі за суміщенням)					
1					
2					
...					
п					
Особи, які працюють за сумісництвом					
1					
2					
...					
п					

До вченої ради

_____

_____

Декан

_____

_____

Службова записка

Прошу Вас включити до порядку денного засідання Вченої ради академії питання про відкриття підготовки здобувачів вищої освіти за такими спеціалізаціями:

а) перший (бакалаврський) рівень

1. Спеціалізація

(код і назва)

зі спеціальності

(код і назва)

2.....

3.....

б) другий (магістерський)

1. Спеціалізація

(код і назва)

зі спеціальності _____

(код і назва)

2.....

3.....

(підпис)

(ПБ)

« ____ » _____ 20__ р.

Порядок визначення коду та назви спеціалізації

1. Код спеціалізації включає код спеціальності та її обліковий номер, який надається під час реєстрації після затвердження рішенням Вченої ради академії.

Приклад.

Код спеціальності	Назва спеціальності	Назва спеціалізації
014.11	Середня освіта	Фізична культура

де 11 Обліковий запис спеціалізації

2. Спеціалізація за назвою повинна поширювати назву та зміст відповідної спеціальності.

Назва спеціалізації не повинна збігатися з назвою інших спеціалізацій спеціальності, які запроваджені в Академії.

Якщо спеціалізація підготовки першого (бакалаврського) рівня та другого (магістерського) рівня має різну назву та обліковий номер коду на другий (магістерський) рівень повинен бути наступним за порядком в рамках спеціальності.

3. Назви спеціалізації зазначити без дужок.

**Перелік спеціалізацій,
за якими здійснюється підготовка у 20__ / 20__ навчальному році**

№ з/п	Галузь знань		Спеціальність		Спеціалізація		Структурні підрозділи, які відповідають за підготовку	
	шифр	назва	код	назва	код	назва	факультет	кафедра
Підготовка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти								
1								
2								
...								
n								
Підготовка другого (магістерського) рівня вищої освіти								
1								
2								
...								
n								

Декан факультету _____

(підпис)

(ПІБ)

« ____ » _____ 20__ р.